

رودخانه‌های مرزی که بین ایران و ترکمنستان وجود دارد، اشاره می‌کند و می‌گوید: «در زمینه سدهایی که ما ایجاد کرده‌ایم تاکنون با تفاهم برخورد شده و انتقاد جزئی هم از سوی طرف مقابل منعکس نشده است. در مورد عراق هم باید گفت رودخانه‌های مرزی دیگری نیز وجود دارد که از جمله رود کر است که آبش به عراق می‌رود و دوباره به ایران باز می‌گردد یا آب رودخانه کرخه که چون سرچشمه آن‌ها در ایران است، در این خصوص مشکلی با طرف عراقی نداریم.»

■ هیرمند و اروندرود

این کارشناس تأکید می‌کند: «در حال حاضر ایران درباره رود هیرمند در مرز افغانستان با مسائلی مواجه است، رود هیرمند که به دریاچه هامون می‌ریخته پس از این که آب رود هیرمند کم شد، آب دریاچه خشک شده و شهر زابل در کنار این دریاچه قرار دارد. بسیاری از مردم حومه زابل مهاجرت کرده‌اند و خشکی دریاچه روی اقلیم آن منطقه آثار بدی گذاشته است. اگرچه با زیاد شدن آب به صورت فصلی افغان‌ها اجازه سرازیر شدن آب را به این دریاچه داده‌اند اما این امر تأثیری در تغییر اقلیم منطقه نداشته است.»

■ **خلاء قوانین بین المللی از نیل تا فرات**
قنابدی می‌گوید: «این جاست که وجود

قوانین بین المللی درباره تقسیم آب‌هایی که از یک کشور سرچشمه می‌گیرد و به کشور دیگر می‌رود، ضروری است. وی توضیح می‌دهد: «شما ببینید در مورد نیل که از ۱۰ کشور می‌گذرد هنوز هیچ قانون بین المللی وجود ندارد که به تقسیم آب بین این کشورها بپردازد. البته ۳۰ سال پیش این کشورها اجلاس‌هایی برگزار کردند و اخیراً نیز به دلیل ایجاد اختلاف‌های جدید اجلاس دیگری برگزار کردند. همان طور که می‌دانید یک بخش رود نیل از اتیوپی سرچشمه می‌گیرد و سرچشمه دیگر آن از ۲ کشور تانزانیا و روانداست که به سمت سودان حرکت می‌کند و از ۱۰ کشور می‌گذرد. این در حالی است که هیچ ترتیباتی قانونی وجود ندارد تا اگر سودان یا مصر از آب محروم شوند، به آن مراجعه کنند.»

وی می‌افزاید: «درباره آب فرات که از کوه‌های ترکیه سرچشمه می‌گیرد نیز همین شرایط وجود دارد. فرات از ترکیه وارد سوریه و سپس عراق می‌شود، ترکیه بیش از ۲۰ سال است که سد آتاتورک را روی فرات احداث کرده، احداث این سد موجب کاهش آب و به تبع آن آسیب دیدن بخش کشاورزی در سوریه شده و عراق نیز تحت تأثیر این مسئله قرار گرفته است اما هیچ قانون بین المللی وجود ندارد که عراق و سوریه که از آب فرات مشروب می‌شوند،

برای احقاق حق خود به آن مراجعه کنند.» وی هشدار می‌دهد: «در حال حاضر آب در خاورمیانه به یک منازعه جدی تبدیل شده است. اسرائیل آب رودخانه «لبنانی» را که در جنوب لبنان جریان دارد، سرقت کرده است و اجازه نمی‌دهد به فلسطین برسد. به نظر من با تعیین قوانین بین المللی، کشورهایی مثل سوریه، لبنان، اردن و فلسطین می‌توانند در خصوص برداشت‌های غیرقانونی رژیم صهیونیستی به سازمان ملل شکایت و حق خود را از طریق قانونی دنبال کنند.»

■ محدودیت دستگاه دیپلماسی

قنابدی اضافه کرد: «دستگاه دیپلماسی کشور ما علاوه بر ایجاد تفاهم، می‌تواند در مسیرهای دیگری نیز گام بردارد. اگرچه در این موضوع تفاهم دولت‌ها موثر است اما تفاهم دولت‌ها، گاهی تحت تأثیر مسائل مردمی است یعنی اگر در افغانستان مردم سد استفاده می‌کنند، هیچ دولتی نمی‌تواند در مقابل این کار مردم بایستد. متأسفانه دستگاه دیپلماسی در این عرصه با محدودیت مواجه است. بنابراین فقط باید دستگاه دیپلماسی به دنبال ایجاد و فراهم کردن زمینه‌هایی باشد که قوانین موردنیاز در این زمینه از سوی مجامع حقوق بین الملل وضع شود.»

دیپلماسی آب عراق و ایران

عراق که مدتی است از خشک‌سالی شدید رنج می‌برد و به رغم وجود دو رود از بزرگ‌ترین رودهای بزرگ جهان روز به روز از ذخایر آبی آن کم می‌شود از ۳ سال پیش اقداماتی را با هدف تجدید نظر در معاهدات امضا شده میان کشورهای همسایه و امضای معاهده‌های جدید برای تقسیم آب آغاز کرد.

به گزارش روزنامه الحیات، روزنوری

شاویس، معاون نخست‌وزیر عراق در امور اقتصادی در سخنرانی خود در نشست و ششمین نشست سازمان ملل گفت که عراق تا سال ۲۰۱۵ به دلیل بهره‌برداری‌های آبی ایران، ترکیه و سوریه از ۴۵ درصد آب‌های خود محروم خواهد شد.

وی همچنین گفت: «عراق از ابتدای دهه شصت قرن بیستم مذاکرات سه جانبه‌ای را با کشورهای مشترک با رودهای دجله و فرات یعنی ترکیه و سوریه انجام می‌داده تا با این دو کشور بر سر تقسیم آب این رودها مطابق با قوانین بین‌المللی و توافق‌نامه‌های دو جانبه به توافق برسد ولی هیچ کدام از این مذاکرات تا کنون به یک نتیجه عملی که سهم هر کشور را مشخص کند نرسیده است.» خانم صفیه السهیل، عضو کمیسیون روابط خارجی در پارلمان عراق نیز در این باره گفت: «پیگیری پرونده آب با کشورهای همسایه مساله‌ای است که باید سال‌ها پیش مورد توجه قرار می‌گرفت. کمیسیون روابط خارجی با کشورهای دیگر مذاکرات بسیاری در این زمینه انجام داده و از دولت نیز خواسته است که در روابطش با ترکیه این موضوع را لحاظ کند.»

■ دیپلماسی آب مثل دیپلماسی نفت

در این بین اما شهرپور ماه جاری سخنگوی کمیسیون انرژی گفت که حق‌آبه ما باید

در افغانستان و عراق رعایت و دیپلماسی آب مانند دیپلماسی نفت در زمان تحریم‌ها باید فعال شود. به گزارش آنا حسین امیری خامکائی، نماینده مردم کرمان در مجلس، درباره قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر بین ایران و عراق که مربوط به مرز آبی این دو کشور است، اظهار کرد: اجرای این قرارداد در مدیریت آب‌های مرزی بسیار موثر است. ما نظیر این قرارداد را با افغانستان نیز داریم که باید پیگیری شود. وی افزود: حق‌آبه ما باید در افغانستان و عراق رعایت شود. بنده معتقدم دیپلماسی آب باید مانند دیپلماسی نفت که در زمان تحریم‌ها فعالتر شده است، پویا شود چرا که امروز ضرورت دارد به مسئله آب همچون نفت به صورت ملی نگریسته شود. این نماینده مجلس در پاسخ به سوال گفته است: در کوتاه مدت فقط مدیریت مصرف و صرفه‌جویی موثر است، اکنون فقط پروژه‌های انتقال آب می‌تواند مشکل آب ایران را حل کند، انجام این پروژه‌ها علاوه بر تأمین اعتبار نیازمند زمان است. امیری خامکائی افزود: «اکنون در مرکز و شرق کشور آب شرب و کشاورزی از اعماق زمین تأمین می‌شود که بازگشتی ندارد، لذا باید از ۱۲ سال پیش پروژه‌های انتقال آب عملیاتی می‌شد تا امروز این مشکلات حاد نمایان نمی‌شد.»